

Innst. 235 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:34 S (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad om generell bevæpning av politiet

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad fremmet 25. november 2014 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak som klargjør at generell bevæpning i politiet ikke skal finne sted, og der hovedreglene om bevæpning av politiet inntas i politiloven.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til forslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad om generell bevæpning av politiet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig

Folkeparti, mener at forslagsstillerne tar opp et viktig tema.

Flertallet understreker at politiets hjemler til maktbruk overfor borgerne må være tydelige. Hovedreglene bør være forankret i lovverket. Avgjørelsen om det skal innføres generell bevæpning av politiet, er prinsipielt viktig. Flertallet mener at dette er en vurdering som bør gjøres av Stortinget. Hjemmelsgrunnlaget for politiets bevæpning bør inntas i politiloven. Flertallet ber regjeringen vurdere hvordan dette kan gjøres på en egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens politiske plattform, den såkalte Sundvolden-erklæringen, der det står at regjeringen vil «åpne for generell bevæpning i de politidistrikter der politiet selv mener det er den beste løsningen».

Disse medlemmer viser til at det høsten 2014 ble sendt ut et forslag på høring fra Justis- og beredskapsdepartementet i tråd med dette.

Disse medlemmer anser det som gledelig at Høyres og Fremskrittspartiets representanter på Stortinget forlater regjeringsplattformen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til diskusjonene internt i politiet om bevæpning og adgang til andre verktøy og virkemidler. I lang tid har det vært ulike synspunkter på om det bør innføres generell bevæpning, noe som også har fremkommet i Justis- og beredskapsdepartementets to høringer om våpeninstruks for politiet og forslag til endringer i politiets våpeninstruks fra 2014 og 2015. Høringsinnspillene er nå til vurdering i Justis- og beredskapsdepartementet.

Flertallet viser til vedtak av 1. oktober 2014 om fremskutt lagring, og viser til at det kan være

grunnlag for å få mer kunnskap om dette fungerer etter intensjonen, for å sikre at politiet har de verktøy de trenger for å løse samfunnsoppdraget på en best mulig måte.

Flertallet viser til høringen om forslag til ny våpeninstruks for politiet, som er en oppfølging av Myhrer-utvalgets rapport om behovet for endringer i politiets våpeninstruks. Flertallet har merket seg at Myhrer-utvalget presenterte forslag blant annet knyttet til fremskutt lagring, våpeninstruksens virkeområde og rettslige forankring, samt forslag til endring i kompetansen til å beordre bevæpning i enkelte tilfeller.

Flertallet viser til at disse forslagene i høringen i det vesentlige fikk støtte blant høringsinstansene.

Flertallet viser til at politiet i dag er bedre trent og utstyrt enn da dagens våpeninstruks ble fastsatt. Dette gjelder både for operativt personell, operatører ved operasjonssentralene og operasjonsledere. Myhrer-utvalget foreslo derfor at deler av kompetansen til å beordre bevæpning flyttes fra politimester til operasjonsleder. Basert på Myhrer-utvalgets forslag og høringsinnspillene mener flertallet at dette vil bidra til nødvendig styrking av politiets operative evne ved alvorlige hendelser og tidskritiske hendelser. Flertallet støtter derfor forslaget om at deler av kompetansen til å beordre bevæpning av politiet flyttes fra politimester til operasjonsleder.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser samtidig til at hvilke virkemidler politiet skal ha adgang til å bruke mot våre innbyggere, ikke bare er et politifaglig spørsmål. Det er også et verdispørsmål, og skal behandles deretter. Det innebærer at demokratiet avgjør hvordan demokratiet skal beskyttes, ikke regjering eller direktorat, eller det enkelte politidistrikt.

Dette flertallet viser til at dette henger tett sammen med politiets samfunnsoppdrag: De representerer oss, de beskytter oss og de sentrale prinsippene for hvordan de skal gjøre dette, avgjøres av oss.

Dette flertallet mener at fremskutt lagring sørger for at politiet har rask tilgang til skytevåpen når akutte situasjoner eventuelt oppstår. Det foreligger heller ikke systematisert kunnskap som begrunner et eventuelt ønske om innføring av generell bevæpning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker en evaluering av ordningen med fremskutt lagring.

Disse medlemmer minner om at det gjenfattede ganger er sagt at ordningen med midlertidig generell bevæpning ikke skal brukes til å snikinnføre

generell bevæpning i sin alminnelighet. Disse medlemmer vil påpeke at dette innebærer at evaluering av ordningen med midlertidig generell bevæpning derfor ikke hører hjemme i en diskusjon om generell bevæpning i sin alminnelighet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er nødvendig at erfaringene fra den midlertidige bevæpningen evalueres. En slik evaluering bør, etter flertallets syn, både inneholde en innhenting og vurdering av politiets egne erfaringer med bevæpningen og undersøkelser om hvordan den har blitt oppfattet i befolkningen.

Flertallet mener at en evaluering av midlertidig bevæpning også må inneholde faglige vurderinger fra forskere og andre relevante fagpersoner og instanser, som for eksempel Politihøgskolen (PHS) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

Flertallet vil påpeke at det i dag er for lite dokumentasjon om situasjoner eller hendelser hvor politiets oppgaveløsning har blitt påvirket av at politipersonell bærer våpen, eksempelvis i tilfeller der situasjonen har eskalert, og ber regjeringen få dette utredet.

Komiteen viser til at forslagsstillerne påpeker behovet for mer kunnskap om effektene av å innføre generell bevæpning av politiet. Komiteen er enig i at dette bør utredes, for å sikre et omforent faktagrunnlag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener videre at det i dag er for lite dokumentasjon om situasjoner eller hendelser hvor politiets oppgaveløsning har blitt påvirket av at politipersonell ikke har våpen tilgjengelig. Eksempelvis i tilfeller hvor oppdrag har endret karakter raskt og uventet eller hendelser har oppstått når personellet ikke er i umiddelbar nærhet av politibiler med fremskutte lagrede våpen. Flertallet har tillit til at politiet har tilstrekkelig opplæring og trening til å anvende de virkemidler som er tilgjengelige i ulike situasjoner, herunder bruk av én- og tohåndsvåpen.

Flertallet viser til at Justis- og beredskapsdepartementet den 21. november 2014 gav samtykke til at innsatspersonell i kategori 1, 3 og 4 i politiet kunne bære pistol i den daglige tjenesten. Den midlertidige bevæpningen ble senere forlenget. Bakgrunnen for den midlertidige bevæpningen var utviklingen i truselsituasjonen.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens bevæpningspraksis med et ubevæpnet politi. Dette påvirker ikke tillatelsen til bevæpning etter våpeninstruksen i særskilte situasjoner.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere de siste måneders praksis med bevæpning.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Stortinget i større grad kan involveres når politiet bevæpnes over lengre tid, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og vurdere konsekvensene av andre risikoreduserende tiltak, herunder blant annet objekt- og punktsikring.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker primært å gi politiet lettere tilgang til våpen, og vil åpne for generell bevæpning av politiet i de politidistriktene som ser behov for dette. Disse medlemmer viser til at trusselsituasjonen har blitt skjerpet de senere år, som en følge av radikaliserings og organisert kriminalitet fra hovedsakelig utenlandske kriminelle. Både Danmark og Frankrike har sett alvorlige terrorangrep de siste månedene, og politibetjenter har blitt drept og såret i tjeneste. Disse medlemmer viser til at det på verdensbasis bare er en håndfull land der politiet er ubevæpnet, og mener globaliseringen medfører at Norge ikke lengre kan være upåvirket av den internasjonale utviklingen.

Disse medlemmer vil også vise til at Politiets Fellesforbund selv ønsker innføring av en generell bevæpning blant norske politifolk. Politiets egne uttalelser veier tungt for Fremskrittspartiet. Disse medlemmer mener det er uheldig at stortingsflertallet ikke legger større vekt på uttalelsene fra politiets viktigste fagforening i denne saken.

Disse medlemmer har registrert at stortingsflertallet ikke ønsker innføring av generell bevæpning i denne omgang, og forholder seg til denne realiteten. Subsidiært velger derfor disse medlemmer å stille seg bak forslagene fremsatt av samarbeidspartiene. Det understrekes likevel at Fremskrittspartiets primærpolitikk på området fortsatt ligger fast.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«1. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak som klargjør at generell bevæpning i politiet ikke skal finne sted, og der hovedreglene om bevæpning av politiet inntas i politiloven.

2. Stortinget ber regjeringen frembringe kunnskap om hvordan generell bevæpning kan påvirke politiets oppgaveløsning.
3. Stortinget ber regjeringen evaluere erfaringene med fremskutt lagring.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak som klargjør at generell bevæpning i politiet ikke skal finne sted, og der hovedreglene om bevæpning av politiet inntas i politiloven.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen frembringe kunnskap om hvordan generell bevæpning kan påvirke politiets oppgaveløsning.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen evaluere erfaringene med fremskutt lagring.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens bevæpningspraksis med et ubevæpnet politi. Dette påvirker ikke tillatelsen til bevæpning etter våpeninstruksen i særskilte situasjoner.

II

Stortinget ber regjeringen evaluere de siste måneders praksis med bevæpning.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Stortinget i større grad kan involveres når politiet bevæpnes over lengre tid, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

IV

Stortinget ber regjeringen utrede og vurdere konsekvensene av andre risikoreduserende tiltak, herunder blant annet objekt- og punktsikring.

V

Dokument 8:34 S (2014–2015) – representant-
forslag fra stortingsrepresentantene Iselin Nybø,

Sveinung Rotevatn og André N. Skjelstad om gene-
rell bevæpning av politiet – vedlegges protokollen.

Oslo, justiskomiteen, den 14. april 2015

Hadia Tajik

leder

Jorodd Asphjell

ordfører